

Inzending voor de 21ste sessie van het Comité voor de Rechten van Personen met een Handicap

Inzending door GRIP

februari 2019

.....
GRIP-vzw | Vooruitgangstraat 323 | 1030 Brussel
T. 02/214 27 60 | info@gripvzw.be | www.gripvzw.be
.....

Inhoudstafel

Wie zijn we?	3
Inleiding	3
Algemene bemerkingen over de implementatie van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met Handicap in België/Vlaanderen	4
Artikels 1-4: doelstellingen, begripsomschrijvingen, algemene beginselen en algemene verplichtingen	4
Artikel 5: gelijkheid en non-discriminatie	6
Artikel 8: bevorderen van bewustwording	7
Artikel 19: onafhankelijk leven en deel uitmaken van de maatschappij	8
Artikel 24: onderwijs	11
Artikel 27: werk en tewerkstellingskansen	12
Artikel 28: recht op een waardige levensstandaard en sociale bescherming	15
Artikel 31: statistieken en het verzamelen van gegevens	16
Artikel 32: ontwikkelingssamenwerking	16
Artikel 33: nationale implementatie en toezicht	17

Wie zijn we?

Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een handicap (GRIP) is de mensenrechtenorganisatie van en voor personen met een handicap. We streven naar gelijke rechten en gelijke kansen en komen op voor een inclusieve samenleving. In het verleden maakten we reeds inzendingen over het VRPH in Vlaanderen, alsook een schaduwrapport onder de naam 'Mensenrechten en handicap. Schaduwrapport Vlaanderen (België) 2011'. Voorliggende inzending bestaat uit een update van de naleving van het VRPH in België en suggereert enkele vragen voor de vereenvoudigde rapportageprocedure.

Contactpersoon voor deze inzending:

Patrick Vandelanotte

GRIP vzw, Vooruitgangsstraat 323, 1030 Brussel

(0032 2) 214 27 60/ patrick@gripvzw/ www.gripvzw.be

Inleiding

De Belgische staat ondertekende het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap¹ (VRPH) en zijn facultatieve protocol in maart 2007. Deze instrumenten werden geratificeerd op 2 juli 2009. België verstuurde zijn eerste rapport betreffende de implementatie van het VRPH in juli 2011. Op 3 oktober 2014 gaf het VN-comité zijn eerste slotopmerkingen over het initiële rapport van België. In het kader van een periodieke rapportage moet België vóór 2 augustus 2019 zijn nieuwe staatsrapport afgeven. Deze deadline zal hoogstwaarschijnlijk verschoven worden. Voorafgaand aan dit uitgebreidere staatsrapport daagt een vereenvoudigde rapportageprocedure. Deze vereenvoudigde procedure houdt in dat de staat verslag uitbrengt over zowel de implementatie van de slotopmerkingen van het Comité als van nieuwe ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan op het grondgebied².

Ter voorbereiding van de vereenvoudigde rapportage, wordt door het VN-comité een vragenlijst opgesteld. GRIP wil met deze inzending het VN-comité wijzen op issues en suggesties aanbrengen voor de uiteindelijke vragenlijst. De suggesties die GRIP maakt, worden ingeleid met een update van een stand van zaken over het desbetreffende artikel.

¹ In Nederland gebruikt men vaak de benaming VN-Verdrag Handicap.

² Richtlijnen voor periodieke rapportage aan het Comité voor de rechten van personen met een handicap, onder meer in het kader van de vereenvoudigde meldingsprocedure Goedgekeurd door het Comité tijdens zijn zestiende zitting (15 augustus - 2 september 2016).

Algemene bemerkingen over VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap in België/Vlaanderen

GRIP erkent de kleine, initiële stappen die op verschillende bestuursniveaus werden gezet in het kader van het VRPH. Concrete voorbeelden vinden we in de grotere vrijstelling van de prijs van de liefde³ (het deel van de inkomsten van de partner waarmee rekening wordt gehouden bij de berekening van de integratietegemoetkoming) en in het decreet betreffende het inschrijvingsrecht voor leerlingen in het onderwijs (en zijn aanpassingen in 2012)⁴. Deze stappen getuigen van een opening inzake het Verdrag.

Toch uit GRIP ook bezorgdheden. We stellen vast dat zowel het beleid als mediaspelers vaak worstelen met het perspectief van het VRPH. De afstand tussen de wenselijke situatie en de werkelijke situatie blijft groot. We stellen ons de vraag: zijn de stakeholders wel ten volle bereid de principes uitgeschreven in het VN-Verdrag toe te passen?

Men rijdt zicht bijvoorbeeld vaak vast in politieke discussies over de invulling van o.a. inclusie. GRIP streeft na de terminologie zuiver te houden, in lijn met het VRPH en de *General Comments*. Ondanks het feit dat de terminologie uit het VRPH terug te vinden is in wetgeving en regelgeving, blijft een medische benadering dominant.

Artikels 1-4: doelstellingen, begripsomschrijving, algemene beginselen en algemene verplichtingen

In België en Vlaanderen ontbreekt een echt geïntegreerd plan of strategie voor de implementatie van de rechten van personen met een handicap. Het beleid zit versnipperd over verschillende beleidsniveaus én in verschillende beleidsdomeinen. Deze elementen verhinderen een coherente aanpak in de toepassing van het VRPH. Nieuwe beleidsontwikkelingen zijn niet steeds conform het VN-Verdrag. Vaak geven stakeholders een eigen interpretatie aan cruciale begrippen. Zo spreekt men over het nieuwe financieringssysteem decreet persoonsvolgende financiering (PVF) als implementatie van artikel 19. GRIP betwist dit op meerdere vlakken. Het PVF-decreet is geen strategisch instrument voor onafhankelijk leven, noch zijn de middelen voldoende. Daarnaast houdt Vlaanderen binnen het beleidsdomein onderwijs een apart systeem voor speciaal onderwijs in stand.

³ FOD SZ DG PmH, <https://handicap.belgium.be/nl/news/270718-prijs-liefde.htm>, geraadpleegd op 4 december 2018.

⁴ <https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1021962&datum=&geannoteerd=false&print=false#H1057370>, geraadpleegd op 13 december 2018.

Een Vlaamse adviesraad handicap zit in de oprichtingsfase sinds oktober 2018. De raad wordt opgericht op basis van een voorlopige projectsubsidie. Structurele verankering van de raad is noodzakelijk bij de voorbereiding, opvolging en evaluatie van het beleid.

Vragen rond artikels 1 t.e.m. 4

1. Welke inspanningen werden ondernomen om bestaande wetgeving te harmoniseren met het VRPH (SLO5)?
  - Welke initiatieven namen de verschillende besturen voor zichzelf in het kader van een harmonisering van de wetgeving met het VRPH?
  - Welke initiatieven namen de verschillende besturen gezamenlijk in het kader van een harmonisering van de wetgeving met het VRPH?
  - Tot welke resultaten hebben deze initiatieven geleid?
2. Welke strategische stappen werden ondernomen om de nieuwe wetgeving consequent af te toetsen aan het VRPH?
3. Welke wetgevende initiatieven werden door de staat genomen en uitgewerkt die specifiek betrekking hebben op personen met een handicap?
4. Welke algemene wetgevende initiatieven van de staat resulteerden in positieve effecten voor personen met een handicap?
5. Welke maatregelen neemt de staat inzake de vastlegging van een eenduidige, gestroomlijnde definitie van 'handicap' over beleidsdomeinen én bestuursniveaus heen?
6. Welke initiatieven werden genomen om de waardevolle beleidsparticipatie van personen met een handicap te garanderen? (SLO9)?
7. Welke garanties kunnen gegeven worden op structurele verankering van initiatieven die waardevolle beleidsparticipatie verzekeren? (SLO10)?

Artikel 5: gelijkheid en non-discriminatie

In de bredere maatschappij en meer specifiek bij personen met een handicap zelf, is er weinig bewustwording rond de rechtenbenadering van handicap en rond de concrete rechten van personen met een handicap. Dit kan bijdragen tot discriminatie. Het aantal rechtszaken over de deelname van personen met een handicap aan het maatschappelijk leven is tot op heden relatief beperkt gebleven.

Het thema handicap (m.i.v. ondersteuning en redelijke aanpassingen op de werkvloer) wordt nog te weinig verbonden aan mensenrechten en anti-discriminatie.

De gevoerde rechtszaken (vaak op initiatief of met steun van Unia, het Interfederaal centrum voor gelijke kansen en tegen discriminatie en racisme) betreffen vooral de context van de arbeidsbetrekkingen en de toegang tot goederen en diensten. Redelijke aanpassingen worden nog niet overal consequent doorgevoerd. Vaak zijn er tekortkomingen rond het bewustzijn van en informatie over redelijke aanpassingen. In de huidige wetgeving wordt niet voldoende geëxpliciteerd dat een weigering van redelijke aanpassingen gelijk staat aan discriminatie.

Vragen rond Artikel 5

8. Welke inspanningen onderneemt men om discriminatie van personen met een handicap aan te pakken (o.a. op de woningenmarkt)?
9. Welke inspanningen onderneemt het bevoegde bestuursniveau om het recht op redelijke aanpassingen sterk te maken?
  - a. Hoe worden redelijke aanpassingen afdwingbaar in wetgeving en in de praktijk?
  - b. Welke inspanningen onderneemt de staat om redelijke aanpassingen gelijk te stellen aan discriminatie en dus ook te vervolgen?
10. Welke methodieken werden ontwikkeld en toegepast om gelijkheid en non-discriminatie van personen met een handicap t.o.v. andere burgers te meten?

Artikel 8: bevorderen van bewustwording

In het algemeen kunnen we stellen dat de paradigmaverschuiving naar een bewustwording van de capaciteiten en de maatschappelijke bijdragen van personen met een handicap zich nauwelijks voltrekt. De kijk op handicap in de Vlaamse maatschappij blijft stilstaan, ze blijft hoofdzakelijk gebaseerd op een medisch model.

Er is geen strategie rond de bekendmaking van het VN-Verdrag en rond een paradigmaverschuiving. In het verleden organiseerden GRIP en Unia verscheidene campagnes rond het VRPH. Het blijft wachten op doeltreffende sensibilisatiecampagnes rond het VRPH vanuit de overheid. De campagnes die uitgaan van Gelijke Kansen Vlaanderen (mensen met een handicap zijn gewoon mensen⁵ in 2013 en de week van het universeel ontwerp⁶ in 2016) verwezen niet uitdrukkelijk, noch nauwkeurig naar het VN-Verdrag en de rechtenbenadering. In de media evolueert de benadering van handicap traag. In sommige hoopgevende Tv-programma's (*Over Winnaars en Down the road*) voltrekt een paradigmaverschuiving zich niet volledig.

Vragen rond artikel 8

11. Welke inspanningen neemt de staat om de paradigmaverschuiving die het Verdrag uitdraagt te voltrekken (SLO19)?
12. Welke resultaten kan de staat voorleggen die een paradigmaverschuiving waarneembaar maken?
13. Welke strategie werd nationaal uitgewerkt inzake de bewustmaking rond de inhoud van het Verdrag?
  - a. Welke bewustwordingscampagnes werden georganiseerd?
  - b. Tot welke resultaten heeft deze strategie geleid? (SLO 18)?
14. Gelieve gedetailleerde informatie te verschaffen over hoe personen met een handicap voorgesteld worden in de media (SLO 19).
15. Gelieve gedetailleerde informatie te verschaffen over welke stappen werden ondernomen om de media te sensibiliseren op het vlak van een betere beeldvorming en inclusie van personen met een handicap in het medialandschap (SLO 20).

⁵ Gelijke kansen,
<http://www.gelijkekansen.be/Praktisch/Campagnes/Mensenmeteenhandicap.aspx>,
geraadpleegd op 4 december 2018.

⁶ Gelijke kansen,
<http://www.gelijkekansen.be/Praktisch/Campagnes/WeekvanUniversalDesign.aspx>,
geraadpleegd op 4 december 2018.

Artikel 19: onafhankelijk leven en deel uitmaken van de maatschappij

Het Vlaamse decreet van 24 april 2014 houdende de persoonsvolgende financiering voor personen met een handicap en tot hervorming van de wijze van financiering van de zorg en de ondersteuning voor personen met een handicap en de bijhorende besluiten, bepalen de procedures voor zorgfinanciering in Vlaanderen. Eén positief aspect is de mogelijkheid tot directe financiering. Het decreet reguleert de voorzieningen, zij verkrijgen niet langer automatisch financiële middelen. Het PVF-decreet onderscheidt twee stappen voor persoonlijke financiering: een eerste stap (BasisOndersteuningsBudget of BOB) en een tweede stap (PersoonsVolgend Budget of PVB). De tweede stap impliceert -op papier- een loskoppeling van de budgetten aan de voorzieningen en de toewijzing ervan aan individuele personen.

De uitrol van het decreet creëert in de praktijk echter twee uiteenlopende paden, waarbij in geen van beide paden een afdwingbaar recht op passende ondersteuning afgestemd op de werkelijke ondersteuningsbehoefte(n) terug te vinden is. Het BOB beslaat een minimaal forfaitair bedrag, (dat voor iedereen gelijk is en) dat in vele gevallen onvoldoende de werkelijke kosten voor ondersteuning dekt⁷.

Bij minderjarigen met een handicap is er in Vlaanderen enkel een start gemaakt in de invoering van het BOB en zet men verder in op een aanbodgestuurde werking. De tweede trap van het PVF, namelijk PVB of de loskoppeling van de budgetten aan de voorzieningen en de toewijzing ervan aan individuele personen, werd voor minderjarigen tot op vandaag niet uitgevoerd. Ook pakt het PVF-decreet het blijvende probleem van de lange wachtlijsten niet aan. De wachtlijsten blijven bestaan en zijn in de praktijk een schending van het recht op ondersteuning. Omwille van ontoereikende investeringen slagen de verschillende bestuursniveaus binnen de Belgische staat er vaak niet in om, binnen een redelijke termijn, een passend antwoord te geven op een vraag tot ondersteuning.

Vlaanderen blijft, zowel voor jongeren als voor volwassenen, investeren in Rechtstreeks Toegankelijke Hulp (RTH). RTH is onderdeel van een aanbodgestuurde werking.

---

⁷ L. Op De Beeck e.a.
[https://www.vaph.be/sites/default/files/documents/evaluatieonderzoek-naar-de-
implementatie-van-het-
basisondersteuningsbudget/2018_07_rapport_11_ef12_vaph_bob.pdf](https://www.vaph.be/sites/default/files/documents/evaluatieonderzoek-naar-de-implementatie-van-het-basisondersteuningsbudget/2018_07_rapport_11_ef12_vaph_bob.pdf), geraadpleegd op 20 december 2018.

Minderjarigen met een handicap worden vaker opgenomen in een voorziening dan dat zij een Persoonlijk Assistentie Budget (PAB) krijgen toegekend. In 2017 kende de intersectorale regionale prioriteitencommissie (IRPC) aan 228 minderjarigen een nieuw PAB toe t.o.v. 2288 nieuw opgestarte hulp in voorzieningen⁸. Nieuwe segregatietrajecten worden gestimuleerd doordat de gemiddelde wachttijd voor een PAB vier keer langer is dan de gemiddelde wachttijd voor residentiële institutionalisering (internaten).

Van alle personen wachtende op een PAB zijn er 230 minderjarigen die wachten tussen tien en achttien jaar. 162 minderjarigen wachten tussen vijf à negen jaar op een PAB. In totaal wachten 574 kinderen en jongeren meer dan drie jaar op hun PAB. Deze aantallen zijn dan nog maar enkel de gevallen behandeld door de IRPC.

GRIP benadrukt met klem het positieve effect dat een (toegekend) PAB heeft op de ontwikkeling, ondersteuning en empowerment van kinderen en jongeren met een handicap. Vandaar pleiten we ervoor om deze (te) lange wachttijden aan te pakken en de wachttijd voor ieder rechthebbend individu te verminderen.

Er is geen efficiënt woonbeleid voor personen met een handicap. Wel worden er via het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) middelen in collectieve woonvormen geïnvesteerd. Dit zet echter wel een krimp op de keuzevrijheid. Veel mensen met een handicap wonen in collectieve woonvormen (voorzieningen). Een plan voor deinstitutionalisering blijft uit. In een plan voor deinstitutionalisering zou de staat op alle bestuursniveaus de toegang moeten garanderen tot diensten die personen met een handicap in staat stellen om zelfstandig te leven, zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij (SLO 33).

Vragen rond artikel 19

16. Welke maatregelen worden door de staat genomen om het blijvend fenomeen van wachtlijsten weg te werken (SLO 33)?
17. Gelieve informatie te verschaffen over:
  - a. de evolutie van het aantal minderjarige met een handicap die opgenomen zijn in een voorziening t.o.v. minderjarigen die onafhankelijk leven;

---

⁸ Vlaams Loket Jeugdhulp, <http://jaarverslagjeugdhulp.be/2017/intersectorale-toegangspoort-jeugdhulpregie>, geraadpleegd op 4 december 2018.

- b. de evolutie van het aantal meerderjarigen met een handicap die opgenomen zijn in een voorziening t.o.v. de meerderjarigen die onafhankelijk leven.
18. Hoeveel financiële middelen kennen de regionale autoriteiten toe aan collectieve zorg voor personen met een handicap (minderjarigen, meerderjarigen én ouderlingen)? Met collectieve zorg bedoelen we instituties als dagcentra, internaten, semi-internaten, residentiële faciliteiten en woonzorgcentra.
19. Hoeveel financiële middelen kennen de regionale autoriteiten toe aan persoonlijke assistentie (één-op-één ondersteuning met vrije keuze van een assistent die gefinancierd wordt met cashmiddelen, niet te verwarren met aanbod gestuurde assistentie en hulpverleningsdiensten voor gezinszorg).
20. Kunnen de verschillende bestuursniveaus een (gezamenlijke/multi-level) strategie en concreet actieplan voorleggen rond deïstitutionalisering, met inbegrip van structurele hervormingen, toegankelijkheid en sensibilisering (SLO 33)?
21. Welke en hoeveel middelen verschoven van "institutionele zorg" naar een "*community-based approach*"? In een *community-based approach* worden de wensen en de voorkeuren van het individu met een handicap gerespecteerd.
22. Hoe is het recht op ondersteuning, overeenkomstig met de individuele ondersteuningsnoden, juridisch vastgelegd?
- a. Over welke rechtsmiddelen beschikt de persoon met een handicap om zijn recht op passende ondersteuning af te dwingen, inclusief verweer binnen de procedure van aanvraag t.e.m. de toekenning van het budget?
- b. Hoe komt de staat met schaarse middelen toe tot een prioritering van bepaalde ondersteuningsvragen?
23. Hoe zal de staat op adequate wijze wetgeving implementeren én uitvoeren die het effect omkeert dat ouders hun kind(eren) veel sneller in een instelling kunnen plaatsen dan toegang te hebben tot een Persoonlijk Assistentie Budget?
24. Wanneer zal de mogelijkheid voor directe financiering voor thuisbegeleiding voor jongeren (her)overwogen worden?
25. Welke initiatieven ondersteunen gezinnen bij de preventie van plaatsing in een instelling (SLO 35)?

Artikel 24: onderwijs

Het “M-decreet” van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften⁹ en de bijhorende besluiten reguleren hoe onderwijs voor leerlingen met een handicap zou moeten georganiseerd worden. Het decreet legt vast dat inclusief onderwijs (vanaf dat moment) de eerste optie is. Het doel is om meer leerlingen school te laten lopen in één onderwijssysteem, bijgevolg zullen er minder leerlingen in het specifieke buitengewoon onderwijs ingeschreven worden.

Een leerling met specifieke onderwijsbehoeften heeft het recht om zich in te schrijven in een gewone school. De leerling kan het gemeenschappelijk curriculum volgen (als zij/hij voldoet aan de toelatingsvoorwaarden voor het gewoon onderwijs en een gemotiveerd CLB-verslag heeft) of een individueel aangepast curriculum volgen (als zij/hij een CLB-verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs heeft).

Toch merkt GRIP dat scholen vaak een overstap naar het buitengewoon onderwijssysteem adviseren of weigeren redelijke aanpassingen door te voeren (de scholen zelf wijten dit vaak aan een gebrek aan financiële middelen, materiële middelen en personeel).

GRIP stelt ook met grote verwondering vast dat de Vlaamse regering en de Vlaamse minister van onderwijs blijven vasthouden aan een duaal systeem, met naast het gewoon onderwijs een afzonderlijk systeem van buitengewoon onderwijs. Herhaaldelijk stelt de minister van onderwijs zelfs dat dit in overeenkomst is met de inclusieve visie van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap¹⁰. Hoe dan ook worden in Vlaanderen en België nog te veel personen met een handicap doorverwezen naar een gesegregerde setting zoals het buitengewoon onderwijs.

Het vonnis van een onafhankelijke rechter in eerste aanleg van 7 november 2018 wijst op problemen bij de toepassing van het inschrijvingsrecht, een tekort aan ondersteuning en een schortende visie op die ondersteuning.

---

⁹ Vlaamse Codex,
<https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024474&param=inhoud&ef=search&AVDS=>, geraadpleegd op 4 december 2018.

¹⁰ GRIP vzw, <https://www.gripvzw.be/nl/artikel/212/grip-is-verontwaardigd-over-de-uitspraken-van-minister-crevits>, geraadpleegd op 18 december 2018.

Vragen rond artikel 24

26. Hoe werken de verschillende regio's kwalitatief onderwijs uit, op alle niveaus van onderwijs, met het vooruitzicht om alle vormen van speciaal onderwijs te vervangen door inclusief onderwijs (SLO 36)?
27. Welke rechtspositie hebben leerlingen met een handicap bij een inschrijving in een school naar keuze (inschrijvingsrecht)?
28. Hoe wordt opgetreden tegen een weigering bij inschrijving in school naar keuze?
29. Hoe wordt voor alle leerlingen met een handicap binnen het onderwijs voldoende en gepaste ondersteuning geboden (SLO 37)?
30. Welke maatregelen worden genomen die de structurele betrokkenheid van kinderen met een handicap én van ouderverenigingen (van kinderen met een handicap) vergroten/realiseren in het onderwijsbeleid?
31. Gelieve informatie te verschaffen over de positie van België en de deelregeringen m.b.t. het voortbestaan van een apart systeem van buitengewoon onderwijs.

Artikel 27: werk en tewerkstellingskansen

In de *Inclusiespiegel Vlaanderen 2016*¹¹ vergelijkt GRIP verschillende indicatoren over een tijdspanne van tien jaar (2006 en 2016). De indicator werkzaamheidsgraad van personen met een handicap t.o.v. het percentage van de effectief werkende bevolking uit het jaar 2007 en het jaar 2015 worden in *hoofdstuk 2* met elkaar vergeleken. De kloof in de tewerkstelling tussen personen mét en zonder arbeidshandicap blijft bestaan en blijft even groot.

Overheidsmaatregelen gaan onvoldoende uit van inclusief werk en schieten te kort in de ondersteuning op de open arbeidsmarkt. De doelgroep van professioneel en academisch geschoolde personen met een arbeidshandicap verlangt specifieke aandacht in de strijd tegen vooroordelen en voor gelijke kansen. Voor praktisch geschoolden met een arbeidshandicap wordt segregatie nog te vaak versterkt, zo wordt beschutte tewerkstelling vaak als eerste optie beschouwd (in de tewerkstellingscijfers worden b.v. overheidsopdrachten aan maatwerkbedrijven meegerekend).

---

¹¹ GRIP vzw, <http://www.gripvzw.be/gelijkekansenbeleid/inclusie-meten/1198-persbericht-grip-inclusiespiegel-vlaanderen-2016.html>, geraadpleegd op 18 december 2018.

De Vlaamse ondersteuningspremie¹² (VOP) lijkt op zich wel een goede maatregel, hij vertoont echter een reeks tekorten: een aantal groepen komen niet in aanmerking voor een VOP, een VOP-aanvraag houdt een administratief huzarenwerk in en er wordt te weinig ingezet op redelijke aanpassingen.

De conceptnota individueel maatwerk lijkt een stap richting een individuele inschakeling van werknemers met nood aan een maatgericht *werkondersteuningspakket*. In die conceptnota werd rekening gehouden met verschillende modules: opleiding op de werkvloer, begeleiding op de werkvloer en een loonpremie. Er is reeds vier jaar een conceptnota maar die geraakt niet verder uitgewerkt, b.v. in een decreet individueel maatwerk.

Momenteel behalen de Vlaamse en Federale overheid hun vooropgestelde streefcijfers qua tewerkstelling van personen met een handicap in hun personeelsbestand niet. Het streefcijfer voor zowel de Vlaamse als federale overheid ligt op 3%. De Vlaamse overheid behaalt een percentage¹³ van 1,4%. De federale overheid haalt 1,37%, met volgende vaststelling: in 2017 overschreden vijf federale organisaties het streefcijfer van 3% tewerkgestelde personen met een handicap¹⁴ (tegenover zes in 2016).

Ondernemers met een handicap krijgen slechts beperkte ondersteuning bij de uitoefening van hun activiteit. De VOP (in de praktijk een persoonsgebonden extra budget) is te laag. Mensen die omwille van een handicap niet (meer) voltijds het ondernemerschap kunnen uitoefenen, ondervinden heel vaak moeilijkheden om hun zaak verder te zetten. Er dienen meer maatregelen getroffen te worden opdat zij een tegemoetkoming kunnen combineren met ondernemerschap.

---

¹² 'De Vlaamse Ondersteuningspremie is een bonus voor een werkgever die een persoon met een handicap aanwerft (of heeft aangeworven). Het doel van de VOP is om de integratie van mensen met een handicap in het beroepsleven te bevorderen door eventuele extra kosten en een lagere productiviteit die de beperking met zich meebrengt voor de werkgever te compenseren. Op deze manier wil de Vlaamse overheid het voor werkgevers aantrekkelijker maken mensen met een (verworven) handicap in dienst te nemen en in dienst te houden. Een zelfstandige met een handicap kan de bonus ook voor zichzelf aanvragen.

Werk.be, <https://www.werk.be/online-diensten/vlaamse-ondersteuningspremie-vop>, geraadpleegd op 2 februari 2019.

¹³ Overheid Vlaanderen, <https://overheid.vlaanderen.be/bedrijfsinformatie/personeelsleden-met-een-handicap-chronische-ziekte>, geraadpleegd op 4 december 2018.

¹⁴ Fedweb/Bosa, <https://fedweb.belgium.be/nl/nieuws/2018/tewerkstelling-personen-met-een-handicap-lichte-daling-2017>, geraadpleegd op 4 december 2018.

Vragen rond artikel 27

32. Wat is de evolutie van de betaalde tewerkstelling van personen met een handicap in de open arbeidsmarkt in cijfers?
  - a. Welk stappenplan is er voor de afbouw van aparte circuits en voor meer ondersteuning in de open arbeidsmarkt?
  - b. Wordt er werk gemaakt van een systeem van permanente socio-economische monitoring?
33. Welke maatregelen werden genomen om arbeidshandicaps weg te werken vlak na de studies; in het kader van een vloeiende doorstroming van pas afgestudeerde personen met een handicap uit het hoger onderwijs naar de open arbeidsmarkt?
34. Wat is de stand van zaken betreffende de conceptnota "individueel maatwerk" van de Vlaamse regering?
35. Hoe zal, in navolging van het advies van het comité, quota en andere positie acties(s) gehanteerd worden op het vlak van tewerkstelling van personen met een handicap (SLO 38)?
36. Hoe slagen de overheden van alle bestuursniveaus erin een voorbeeldfunctie te vervullen op het vlak van tewerkstelling van personen met een handicap?
  - a. Hoe weerspiegelt de voorbeeldfunctie zich in streefcijfers en evolutie in de tewerkstellingscijfers (SLO 38)?
37. Welke reglementaire en aansporende maatregelen werden er sinds 2014 genomen om het recht van personen met een handicap op werk in zowel de privésector als de openbare sector te waarborgen (SLO 39)?
38. Welke rol spelen de maatwerkbedrijven op het vlak van tewerkstelling van personen met een handicap, in termen van "echt werk"?
  - a. Hoe wordt voorzien dat er voldoende doorstroming plaatsvindt naar de open arbeidsmarkt?
39. Hoe wordt gezorgd voor redelijke aanpassingen en assistentie van personen met een handicap op de werkvloer? Hoe verzekert de Staat sanctionering voor werkgevers die weigeren redelijke aanpassingen of assistentie toe te passen?
40. Welke maatregelen worden genomen door de staat opdat personen met een handicap tegemoetkomingen kunnen combineren met ondernemerschap/het hebben van een eigen zaak?

Artikel 28: recht op een waardige levensstandaard en sociale bescherming

Vaak tuimelen personen met een handicap in armoede, hun levensstandaard wankelt. In de GRIP-publicatie *#inclusie#inkomen: voor een menswaardig leven nu, en in de toekomst*¹⁵ getuigen meerdere personen met een handicap over hun levensstandaard en inkomen. De erkenning van een handicap door de federale overheidsdienst, sociale zekerheid, directie-generaal personen met een handicap opent in bepaalde gevallen en onder condities¹⁶ rechten op sociale bescherming uit de zogenaamde bijstandsuitkeringen.

In België is er de inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) en in bepaalde gevallen een graduele integratietegemoetkoming (IT).

Veel personen met een handicap, en GRIP hamert hier expliciet op, blijven echter een te kwetsbare inkomenspositie hebben en genieten onvoldoende sociale bescherming.

De inkomensvervangende tegemoetkoming ligt vaak lager dan de minimumuitkeringen en heel vaak wordt bij tewerkstelling (ook bij werk met een lagere verloning en tewerkstelling aan een ander regime, bv. deeltijds werk) de tegemoetkoming te snel verminderd.

De integratietegemoetkoming vermindert of valt weg als de rechthebbende of de gezinsleden van de rechthebbende een bepaald inkomen uit (tijdelijke) arbeid, vervangingsinkomen (ziekte of invaliditeit) of andere inkomsten genereert.

Personen met een handicap en hun gezinsleden moeten dus -omwille van bovenstaande fenomenen- vaak middelen uit het huishoudinkomen aanwenden voor de betaling van de meerkosten die gepaard gaan met de handicapsituatie. Bijgevolg geraken zij nog dieper in de vicieuze cirkel van armoede.

Behoud van de handicap-specifieke tegemoetkoming die de meerkosten van de handicap ondersteunt, zou bij beginnende tewerkstelling en ongeacht het inkomen een volwaardige deelname aan de maatschappij vergemakkelijken.

¹⁵ GRIP vzw, https://cdn.digisecure.be/grip/20185251550726_inclusieinkomen.pdf, geraadpleegd op 16 januari 2019.

¹⁶ Deze condities zijn: punten verminderde zelfredzaamheid, gezinssamenstelling en inkomensvoorwaarden.

Vragen rond artikel 28

41. Gelieve gedetailleerde informatie te verschaffen over de personen met een handicap die in België onder de Europese armoedegrens leven;
42. Gelieve gedetailleerde informatie te verschaffen over de stand van zaken van de financiële tegemoetkomingen die voorzien worden voor personen met een handicap (en hun gezinnen) om de kosten te compenseren die voortvloeien uit hun handicapsituatie;
43. Welke maatregelen worden getroffen om het verlies van bijstandsuitkeringen bij de start (van deeltijdse) tewerkstelling te vermijden?

Artikel 31: statistieken en het verzamelen van gegevens

Anno 2019 ontbreekt een gecoördineerde aanpak qua gegevensverzameling rond de realisatie van het VRPH. GRIP betreurt de afwezigheid van een geijkte indicatorenset voor een nulmeting. Systematische monitoring en verzameling van gegevens geeft de implementatie van het VRPH overzichtelijk weer.

Vragen rond artikel 31

44. Hoe zal de staat een systematische en gecoördineerde gegevensverzameling rond personen met een handicap realiseren (SLO 42)?

Artikel 32: ontwikkelingssamenwerking

Wij merken weinig betrokkenheid van personen met een handicap bij het beleid rond ontwikkelingssamenwerking. GRIP ziet een meerwaarde in de wisselwerking tussen het VRPH en de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's).

Het Verdrag focust op personen met een handicap, terwijl de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen voor de mensenrechten van personen met een handicap een mainstream bewerkstelligen.

De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen kunnen dienen als een politiek kaderwerk of kompas om de bepalingen uit het bindende VRPH te implementeren in wetgeving, zo zou de staat duurzame ontwikkeling bewerkstelligen voor alle personen (met een handicap).

Het platform *Handicap en Ontwikkelingssamenwerking* (PHOS) verloor haar federale en Vlaamse subsidie en werd in 2014 ontbonden. Geen enkele andere organisatie nam de doelstellingen van het platform over. De doelstellingen van PHOS waren o.a. streven naar inclusieve ontwikkelingssamenwerking, betrekken van personen met een handicap bij de opmaak, uitvoering en monitoring van partnerlandenovereenkomsten rond Millenniumdoelstellingen en latere duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's).

Vragen rond artikel 32

45. Welke synergie vloeit er volgens de staat uit een koppeling tussen de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen en het VRPH?
46. Welke initiatieven werden ondernomen om personen met een handicap te betrekken in het beleid rond ontwikkelingssamenwerking?

Artikel 33: nationale implementatie en toezicht

Het interfederaal *focalpoint/de coormulti* ontfermt zich niet over betrokkenheid van het middenveld. Deze organen werken niet samen met het kritisch middenveld. Hoewel Unia de opdracht van toezicht op de implementatie van het VRPH toegewezen kreeg, heeft zij geen NHRI-A-statuut.

Om het A-statuut te verkrijgen zou Unia zich moeten omvormen tot een nationaal -voor België interfederaal-mensenrechteninstituut dat de principes van Parijs volledig onderschrijft.

Vragen rond artikel 33

47. Hoe worden personen met een handicap en de verenigingen die hen vertegenwoordigen actief betrokken bij het proces van uitvoering en toezicht van het VRPH op verschillende bestuursniveaus?
48. Zal er wijziging komen in het statuut van Unia?
49. Welke stappen worden voorzien om de politieke onafhankelijkheid van toezichthouder Unia te waarborgen en de inspraak van ervaringsdeskundigen binnen de structuur te vergroten?